

Nota: “ Ě ”, “ ě ” sono appena percettibili, quasi non si pronuncia; Š “, “š” si leggono “sce di scena”.

INFERNO canto IX° in campobassano

‘llu culorë che la paura pètta u visë
vèdennë la guida mija turnà arrètë,
sùbbëtë ‘nfaccia a issë sparètë.
Attientë zë fèrmattë cummë a unë che sèntë;
ca u sguardë nèn putèa vèdé a luonghë,
pë l’aria nera e pë la néghia fóta.
<< Purë, a nu’ cummiénë vèncë la lotta>>
‘ncuminciattë issë, << se non... talë che z’uffrètë...
Oh, nnë vèdé l’ora ch’arrivë quillë!>>
I’ m’accurgivë cumm’issë cagnattë trascurzië,
e ‘ncuminciattë kë l’autë chë po’ facètë,
kë parolë divèrzë da lë primë.
Ma no ména paura, lë parolë suë më dènnë,
ca i’ capivë da chéllë nèn déttë,
forzë pèggë dë lë parolë ca po’ dicètë.
<< A ‘štu funnë dë la dulurosa cónca
nnë scégnë mai nisciunë da u primë gradë,
che sulë pë pena tè la spèranza ciónca?>>

(v. 19)

‘Šta dumanna facivë ijë: e issë: <<raramèntë
succèdë >> më rëspunnètë << che unë dë nu’
facèssë la štrada pë la quala vaglië ijë,
è vèré che n’ata vóta vènivë quassóttë,
pë lë scungiurë che Eritonë crudélë
chë richiamavë l’anëmë ‘ncuorpë a lë muortë suë.
Da pochë , dë me éva sulë carna nuda,
quannë më facètë éntërà déntër a quillë murë,
pë purtà fóré nu spirètë da u ciérchië ‘e Giuda.

(v. 27)

Quill’ è u luoghë cchiù vaššë e cchiù scurë
e u cchiù luntanë d’u ciélë chë cérchia tuttë;
saccë buonë la vija; perciò štattë sicurë.
Chéšta paluda che la forta puzza spannë,
gira attuornë la cità du dulořë,
addò nu’ nèn putémë éntërà, ormai, senza furzà la vija.>>
E dicètë autë cósë, ma nèn lë tènghë a mmèntë,
pēcché l’uocchië m’avèa dištrattë
vèrzë l’auta torrë, a la cima ruènta,
andò a nu poštë z’évèné auzatë sveltë
tre Furië ‘mbèrnalë dë sanghë téntë,
che dë fémmënë tènèané prësènta e mossë
e d’idra verdë tènévë pë’ cinta ;
e pë capillë tènévënë sèrpètèllë e vipèrë,
che capë e frontë tènèané štrètë.

E quillë , chë rëcanuscètë buonë l’ancèllë
dë la regina d’u chiagnë ètèrnë,
<< Guarda >> më dicètë, << lë ferocë Erinnë,
chéšta è Mègèra, da u trištë cantë;

(v. 43)

chëlla chë chiagnë a deštra è Aletto;
 Tesifora sta mmiézzë>>; e štettë zittë.
 Kë l'ógna zë rattavë ognuna u piéttë;
 zë vattévënë kë lë manë, e alluccavënë fortë,
 ca i' më štrignévë a u puétë pë paura.
 ' << Vènga Medusa; 'ccusì u facémë smaltë!>>
 dicènnë tuttë, guardannë abbaššë:
 << Malë facènnë a nu' , vendicà dë Teseo l'assaltë>>. (v.55)
 << Girètë arrétë e tié l'uocchië chiusë;
 ca se zë moštra Gorgona, e tu la guardassë
 nèn putarrisscë cchiù rëvèré la terra>>.
 'Ccusì dicèttë u maestrë; e issë štessë
 më gëratte e me tènèttë štrettë kë lë manë suë la faccia,
 pë fa in modë ca i' nnë lë luàssë.
 O vu' chë tènétë u cërvièllë sanë,
 vèdétë u pënziérë chë z'annasconnë
 sottë u vélë d'u parlà štranë.
 E già mënìva 'ngoppë pë l'onna 'ntrùvurata
 nu fracassë dë suonë che spaventa,
 tantë ca trëmavënë lë ddu' spondë,
 fortë p'u cuntraštë dë calorë,
 che ména la selva, sènza sparagnë,
 lë ramë schianta e l'abbattë e lë trascinë;
 àuza provëla viulèntë
 e fa scappà anëmalë e pašturë.
 L'uocchië më sciuglièttë e dicèttë: << Mo' addërizzë u niérvë
 andò u fumë è cchiù dènsë>>.
 Cummë lë ranë 'nnant'a la nemica (v.76)
 serpa pë l'acqua zë në scappënë tuttë,
 fin'a quannë a la terra z'ammucchiënë,
 vedivë ijë cchiù dë millë anëmë
 scappà annanz'a unë che a passë
 passava Stige kë lë piédë assuttë.
 Da la faccia parava l'aria puzzolenta,
 muvènnë la mana sinistra 'nnanta u visë, spissë;
 e sule quillë faštirië parëa suffrissë.
 Buonë m'accurgivë ch'issë da u cielë éva mannatë,
 e gërannëmë a u maestrë; e issë facèttë 'nsgnë
 ca më štéssë zittë e m'abbassassë a issë.
 Ahi quantë më parëa nguàtatë!
 Arrèvattë a la porta, kë na bacchetta
 'aprèttë, senza ch'avessë nisciuna resistenza.
 << O scacciatë da u cielë, genta spreggevula>>>
 'ncumenzattë issë 'nnant'a la terribbëla porta,
 << da 'ndò ve' 'šta preputenza voštra?
 Pëcché cummattëtë chëlla voglia
 che pë scopë té u bbénë, che nn'ha da èssë mai fërmatë,
 e che a vu' na vóta ha datë assaië dudurë?
 Chë vë giòva a vu'cummattë u fatë?
 Cèrbërë vuoštrë, se vë rëcurdatë buonë
 pë 'ssu fattë porta ancora pëlatë la faccia e u mussë>>.

Dopë rëpigliattë la štrada sporca,
 e a nu' 'nfacèttë paróla, ma ci apparèttë
 com'a n'ómë preoccupatë d'autë fattë cchiù gravë,
 dë chélla che issë ténéva 'nnantë;
 e nu' cë 'ncammënammë vèrzë la città,
 sicurë dopë lë santë parolë suë.
 Déntrë éntrammë senza nisciuna resištanza;
 e ijë, chë rësërijà dë guardà ténéva,
 lë cundiziunë chë la furtezza chiudë,
 cummë entrai, l'uocchië attuornë ménë,
 e vedë da ogni latë na grossa campagna,
 chiéna dë dudurë e turmientë gruossë.
 'Ccusi comë a Arles, andò u Rodanë rëštagna, (v.112)
 comë purë a Pola, vicinë a u Carnarë
 che l'Italia chiudë e lë cunfinë bagna,
 fannë lë sëppulcrë tuttë u poštë varië;
 'ccusi facevënë qua, da ogni partë,
 salvë che u modë éva cchiù amarë;
 ca tra lë sacièllë štëanë sciammë sparzë,
 talë a fierrë ruèntë che cchiù nn'hannë bësuognë d'artë.
 Tuttë lë cupiérchië évënë tuótë,
 e fòrë scivënë guossë lamiéntë,
 chë parévënë èssë dë misërë assaië uffésë.
 E ijë:<< Maeštrë, qual è chélla gentë
 che sëppëllita dentrë a quill'archë,
 zë fa sèntì chë suspirë dudurusë?>>
 E issë a me:<< qua štannë l'eresiarchë,
 kë lë seguacë lorë d'ogni sètta, e assaië
 dë cchiù ca nën cridë, so' lë tombë carëchë.
 Unë kë n'aut'ugualë cumm'a issë, qua è sutterrattë,
 e lë tombë so cchiù o ménë cucèntë>>.
 E po' che l'alba a destra cumparèttë,
 passammë tra lë martèrë e l'àutë murë.